

ЩОДО КАТЕГОРІЇ «ПОДАТКОВИЙ РИЗИК»

*Немає нічого осудливого в тому, що бізнес ведеться таким чином, щоб можна було платити податків так мало, як це тільки можливо. Так роблять всі - і бідні, і багаті. І всі вони праві, оскільки ніхто не зобов'язаний платити суспільству більше, ніж тебе зобов'язує закон.
Лернед Хенд (Learned Hand) федеральний суддя США[1]*

Економічні процеси характеризуються великою швидкістю змін у динаміці, складністю та тісним взаємозв'язком між явищами, що призводить до певної міри невизначеності у реалізації оперативних, а тим більше стратегічних планів підприємства. Основними складовими невизначеності, на наш погляд, є конфліктність і альтернативність прийняття управлінських рішень, що, в свою чергу, обумовлює неоднозначність рішення його імовірностний характер. Саме кількісна і якісна характеристики невизначеності, трансформовані в розподіл різноманітних варіантів рішень дають можливість виявити ризик, оцінити та управляти ним.

Ефективність управління будь-яким процесом, в тому числі і економічними ризиками, пов'язана з чіткою класифікацією об'єкта управління. Відсутність однозначного тлумачення поняття ризику та окремих його категорій пояснюється багатоаспектністю цього явища.

Аналіз тлумачень поняття «ризик» [2-9] дозволив виділити спільні характеристики цього явища: небезпека, загроза, імовірність втрат чи недоотримання прибутку. Можна погодитися з авторами [6,7], що ризик - це діяльність, пов'язана з подоланням невизначеності в ситуації неминучого вибору, в процесі якої є можливість кількісно та якісно оцінити ймовірність досягнення передбачуваного результату, невдачі й відхилення від мети.

Незважаючи на суттєві практичні та наукові доробки в галузі дослідження ризиків, сфера аналізу податкових ризиків залишається недостатньо вивченою.

У Податковому кодексі [10] ризик визначається як ймовірність недекларування (неповного декларування) платником податків податкових зобов'язань, невиконання платником податків іншого законодавства, контроль за яким покладено на контролюючі органи, у Методичних рекомендаціях щодо організації проведення перевірок підприємств, які входять до складу фінансово-промислових груп, інших об'єднань та великих платників податків [11]: податковий ризик - можливість втрати бюджетних надходжень внаслідок вірогідного або встановленого порушення податкового та валютного законодавства.

Дані визначення передбачають трьох учасників податкових правовідносин: держава, органи Державної фіскальної служби, платники податків. При цьому суб'єкти, що схильні до реалізації ризиків – держава та платники податків. Органи ДФС слід розглядати як механізм зниження податкових ризиків на державному рівні. Тому в даному випадку доцільно говорити про адміністрування податкових ризиків як систему заходів щодо виявлення відхилень у процесі адміністрування податків, аналіз умов і причин виникнення та проведення превентивних заходів щодо недоотримання податкових надходжень.

Інтереси платників податків формалізуються в податкову політику підприємства. При цьому, мінімізація податкових платежів не повинна ставитись першочерговим завданням податкової політики, вона повинна корелювати зі стратегічним управлінням підприємством.

При формуванні податкової політики підприємства, а відповідно і механізму захисту від податкових ризиків, слід враховувати наступні моменти:

- дослідження стану фінансово-господарської діяльності підприємства та вибір відповідної системи оподаткування;
- розробку альтернативних варіантів сплати податків з подальшим складанням податкового календаря, оцінку можливостей застосування податкових пільг;
- організацію контролю за виконанням податкової дисципліни – контроль за правильністю і своєчасністю нарахування та сплатою податків у визначений термін;
- моніторинг нормативних актів, що виносяться на обговорення та готуються до прийняття.

Отже, сутність категорії податковий ризик для суб'єктів господарювання можна визначити як імовірність втрат спричинену невизначеністю і конфліктністю податкової сфери та можливість виникнення негативних наслідків у процесі прийняття управлінських рішень щодо реалізації податкової політики підприємства.

Список використаних джерел: **1.** *Gregory v. Helvering* U.S. Supreme Court Transcript of Record with Supporting Pleadings / Gale, U.S. Supreme Court Records (October 26, 2011). – 270 р. **2.** Балабанов *И.Т.* Риск-менеджмент / И.Т. Балабанов. - М.: Финансы и статистика, 1996. - 192 с. **3.** Буянов *В.П.*, Кирсанов *К.А.*, Михайлов *Л.А.* Управление рисками (рискология) / В.П. Буянов, К.А. Кирсанов. – М.: Экзамен, 2002. - 384 с. **4.** Вітлінський *В.В.*, Верченко *П.І.* Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком / В.В. Вітлінський, П.І. Верченко. - К.: КНЕУ, 2000. - 292 с. **5.** Грабовой *П.Г.*, Петрова *С.Н.*, Полтавцев *С.И.* Риски в современном би знесе / П.Г. Грабовой, С.Н. Петрова. - М.: Аланс, 1994. - 234 с. **6.** Гранатуров *В.М.*, Шевчук *О.Б.* Риски підприємницької діяльності: проблеми аналізу / В.М. Гранатуров, О.Б. Шевчук. - К.: Зв'язок, 2000. -152 с. **6.** *Інвестиційний менеджмент* / В.М.Гриньова, В.О.Коюда, Т.І.Лепейко, О.П.Коюда, Ю.М.Великий. - 2-е вид., допрац. і доп. - Харків: ВД “Інжек”, 2005. - 664 с. **7.** Кочетков *В.Н.*, Шипова *Н.А.* Экономический риск и методы его измерения / В.Н.Кочетков, Н.А. Шипова. - К.: Изд-во Европейского ун-та финансово-информационных систем менеджмента и бизнеса, 2000. - 66 с. **8.** Лапуста *М.Г.*, Шаршукова *Л.Г.* Риски в предпринимательской деятельности / М.Г. Лапуста, Л.Г. Шаршукова.- М.: Инфра-М, 1998. - 224 с. **9.** *Податковий кодекс*. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. **10.** *Про затвердження* Методичних рекомендацій щодо організації проведення перевірок підприємств, які входять до складу фінансово-промислових груп, інших об'єднань та великих платників податків, Наказ ДПА України від 06.07.2007 № 432.